

MAGYAR KURIR

Indult Bétsból, Pénteken Augustus 16-dik napján, 1816-dik esztendőben.

A m é r i k a.

A' *Rio-Janeiro*ból Május' 21-dikén indult tudósítások szerint nem volna igaz az, hogy a' *Portugallus* seregek a' *La Plata*' bal partja' felől lévő vidékekre, a' most ott hatalmaskodó Generális *Artigással* való meg egygyezés szerint, akarnának bészállani. Ezek a' tudósítások így adják elő az ott folyó dolgokat: —

„Minekútánna *Artigas* néhány falukat, a' mellyek *Brasiliához* tartoznak, felégettetett volna, a' *Rio-Janeiro* (Portugallus) Országglószék azonnal arra fordította minden iparkodását, hogy Május' 28-dikáig egy *expeditziót* küldhessen-ki a' tengerre, melynek híre a' *La-Plata* mellett lévő tartományokat nagyon megijesztette. Mint az új hírek erősítik, azolta a' *Buenos-Ayres*i Országglószék, *Artigással* békességet kötött, 's e'szerént már most ő részt fog venni ebben a' *Portugallusok* ellen való hadakozásban. A' *Rio-Janeiro*ból kivezni fogó *expeditzió*, 2 *Linea*, 2 *Fregát*, 2 *Sloop*, és 17 szállító hajókból áll. Viszen 3500, igen jó fenyítettartáshoz szokott derék *Portugallus* katonákból álló fegyveres sereget. A' szárazon is néhány ezer emberek fognak a' *La Plata* felső részei felé útnak indulni; 7000 emberekre teszik a' *Portugallusoknak* egész erejét. *Artigas*nak tsak 2000 reguláris, és 4000 irreguláris, nemzeti katonái vannak: hanem ezek nagyobb részint lovasok, jó fegyveres készülettel vagynak, az

oda való levegőhöz jól hozzá szoktak, az ott szokásban lévő hadakozás' módjához jól tudnak, 's minden szenvedéseknek és szükségeknek kiállításához hozzá szoktak. Hogy *Monte-Videó*t most elfogják foglalni a' *Portugallusok*, könnyebben megeshetik; de nem ily könnyen lehet gondolni, hogy ott sokáig tsendességben uralkodhassanak. Tartani lehet, hogy az elszökés nagyon uralkodni fog köztök, mihelyest a' katonaság a' levegő és életmódja-beli nagy különbséget megéri. A' *Lima*i Spanyol armáda ellen néminémű szerentsés lépéseket tettek a' *Buenos Ayres*i seregek, 's nagyon sietett az Országglószék segítséget küldeni hozzájuk a' belső vidékekre. Egy *Londoni* kereskedő hazánkfia azt a' vigyázatlan lépést tette, hogy a' hajóját bérbé adta a' *Portugallus* országglószéknek, hogy hadi készületeket vigyen erre a' *La Plata* vidéki *expeditzióra*. De remélnjük, hogy kifogja magát fejteni ebből a' munkából, különben, ha a' *Buenos-Ayres*i ek meg találják tudni azt, hogy valamelly *Anglus* hajó ő ellenek valamelly szolgálatot tett, nagyon káros következtetések származhatnának belőlle az *Anglusok*' kereskedésére nézve.“

Az insurgens Generális *Bolivár*' armádájánál egész formászerént való *Bulletin*eket kezdettek kiadni, azolta, hogy szerentsésen vissza térhetett az *Amerikai* partokra. Az ő *Bulletin*jeinek foglalatja summásan ennyiből áll: — „Hayti szigetéről 21 hajókkal evezett-el April. 30-dik nap-

ján. Az ő hajóin 3500 katonák ültek, kik között a' Pethion reguláris seregeiből is találtak 1500 Mulattók (kortsos születésű emberek.) Margarita szigetének partjait Május' 2-dikán szemlélték-meg, a' hol a' Spanyol Királynak két hajóival, mellyek között az *El-intrepido* 14 ágyus volt, szembe találkozáván, ezek elébb elszaladni iparkodtak, hanem az insurgensektől körülvéttettvén, igen vakmerő verekedés után ezek által elfogattak. Azután, mikor már éppen a' sziget' partjai mellé érkeztek volna az insurgens hajók, itt ismét meg kellett 7 Spanyol Királyi hajókkal, a' mellyek 2-től fogva 16 ágyusok voltak, 's egygyiken-egygyiken 75-től fogva 200-zig való emberek ültek, verekedniük, de ezek is mind megadni kántelenítették magokat, a' melly történetek után 30-ra szaporodott a' *Bolívar* hajóinak száma. *Margarita* szigeten, melly nem sokáig védelmezte magát, 7000 emberre telt az ő serege. Innét kevés napok múlva által evezett a' száraz *Amerikai* partokhoz, a' hol olyan félelmissé lett csak a' neve is, hogy egy postahajó, *Laguayrába*, a' honnét útnak indult vala, azonnal vissza tért, mihelyest *Bolívar*nak ezen tengerekre való visszaérkezését meghallotta. A' Királyi seregek nagyon megkevesültek ezen vidékeken. Gyanítható, hogy *Karthagena* városában fog legtöbb vér kiontatni, míphogy ott lehet a' Királyi seregek' fő vezéréstől *Morillótól* leghathatósabb ellentállást várni.

A' Mexikói vidékeken, minekutána az insurgensek több versben híjába kérték a' Vice-Királyt, *Callegát*, hogy ne bánjon a' hozzá fogságra eső insurgensekkel úgy, mint gyilkosokkal és ragadozókkal, hanem a' nemzeteknek hadi törvényeikkel megegyezőleg, 's minekutána, mint már említettük, a' nevezett Vice-Király egy *Morales* nevű (Paphól lett) insurgens Generálist is megöletett volna: ekkor tették az insurgensek egy kiadott Proklamációjok ál-

tal azt a' fenyegetődző ígéretet, hogy el nem fogják múlatni érette, magán a' Vice-Királyn és az országban lakó 60 ezer Spanyolokon, boszszút állani. *Orizava* és *Cordova* nevű erősségeket ostromlás alá vették az insurgensek, 's gondolták, hogy nem soká meg fogják azokat venni. A' környéki vidékek az insurgensek' hatalmában vagyunk, kik a' tömlözeteket kinyitván a' foglyokat szabadon bocsátották. —

Az insurgensek' úgy nevezett Congressusa a' Mexikói rebellált vidékeken még eddig csak *ideigvalóképpen* volt felállítatva, de már most abba foglalatoskodnak a' tartományok, hogy azt állandó módon organizálják, a' melly intézeteknek sikeresebb következményei lehetnek az ő iparkodásaikra nézve, minthogy ez által nagyobb egygyesség és bizodalom állhat-fenn köztök. —

Minthogy az Északi Amerikai Egygyesült Státusok és a' Spanyol Király között békesség van, tehát természetszerűen való dolog, hogy ezen insurgenseknek tartományaik és az Egygyesült Státusok között, egészen félbeszakadva kell lenni a' nyilvánosságos közösülésnek. A' mi kereskedés köztök folytatatik, az, egészen titkon esik. Ha a' Királyi seregek valahol ezen határok felé közelítenek, ilyenkor mind a' föld alá ássa a' nép a' kereskedő portékát.

Az Északi Amerikai Egygyesült Státusokrol azt jegyzik-meg a' közönséges levelek, hogy azok olyan fényes követséget küldöttek most a' *Nápolyi* és *Petersburgi* Udvarokhoz, a' mellynél fényesebb még onnét soha útnak nem indult *Európa* felé. A' Követnek neve *Pinkney*. Április' 7-dikén evezett-el *Anapolisból*, familiájával egyetemben, a' *Washington* nevű új Linea hajón, melly a' legelső Linea hajója ennek a' Szabad Országnak. A' hajó 74 ágyus. *Julius*' 2-dikán megérkezett *Gibraltárhoz*, a' honnét 8-dikban tovább indult *Nápoly* felé. Admirális *Chauncey*, a' Középtengeren

tartózkodó Amerikai hadi hajós seregnek vezére is, ezen a' *Washingtonon* érkezett meg a' Középtengerre, hogy a' hajós sereg' vezérletét által vegye. Mínekkutánna *Nápolyban* dolgát végzi a' nevezett Követ, onnét a' száczon veszi útját *Petersburg* felé. A' *Nápolyi* Udvarra nézve reá bízott dolgok között egyikik, mint mondják az, hogy a' volt *Murat* Király által ott a' kikötőhelyben elfoglaltatott Amerikai hajókat 's az azokon találtatott portékákat kérje visszaa' mostani *Nápolyi* Országlószeektől.

Az Északi Amerikából *Londonba* érkezett legújabb tudósításokban, a' mellyek *Julius* 6-dikáig szollanak, fontos értetlenségről tétetik emlékezet, melly a' Szabad Státusok tartományai és az Anglus Kanadák között lévő (*Ontario*, *Erie*, és *Huron* nevű) nagy tókon fordult elő. A' *Philadelphiam*ban, *Kereskedési* Tudósítások nevezete alatt kijövő újság, *Julius* 1-ső napján emlékeztvén legelőször ezen történetről, ilyen sokat-jelentő kifejezéseken kezdi a' dolgot: — „A' mi tőinkön feketék a' kinézések! — Átaljában úgy adják elő az Amerikai újságok a' történetet, hogy az Anglusok ezen tókon valami Amerikai kereskedő hajókra tüzet adtak, őket megállították, 's megmotózták (megvisitáltak) oly fogás alatt, hogy valami Anglus szókevényeket keresnek. — „Ez a' környülállás, így kiált-fel egy Amerikai újság, hatásos eszközökhöz való nyúlást kíván haladék nélkül. — A' *Detroiti* erősségben lévő Amerikai Kommandans így irt Jun. 16-dikán, a' történet után, a' *Tekumse* nevű Anglus hajónak tisztjéhez: —

„Sire! hivatalserént való tudósításokat vettem a' felől, hogy kevés napok alatt néhány hajóinkat, mellyek az Egyesült Státusoknak kikötőhelyeikből az *Erie* taván erre felé eveztek, ó Britanniai Felségének egy fegyveres hajója, a' melly *Amerstburg* mellett állott, letartóztatván, er-

re az Anglus hajórol emberek mentek által, egyszer nevezetesen olyan fogás alatt, hogy két Anglus szókevényeket keresnek és akarnak elvenni, de mint a' Britannus tisztnak kérdéseiből és magaviseleteiből észre lehetett venni, mindenkör oly célzással, a' melly nem mentheti meg az ő lépéseiket, mellyeket az Amerikai hajók ellen tettek. A' Britannus tiszt kevélyen és parantsolóképpen viselte magát. Egy ilyen erőszakos módon való megtámadására nézve ugyan, csak a' Szövetséges Státusok' Országlószeke határozhatja meg azt, hogy a' nemzetnek betsülete és java mi féle eszközökhöz való nyúlást parantsolnak neki: h nem azonközben tsakugyan addig is, me ez a' határozás megeshetne; nekem kötelességem az, hogy egy olyan tselekedet ellen protestáljak, melyre a' népek' törvényei senkinek just nem adnak, melly a' mi Országlószekeink között fennálló környülállásokkal meg nem egygyez, 's a' melly ha folyni meg nem szünne, legfontosabb és terhesebb következéseket vonhatna maga után. Szerentsém van lenni —

„*Cass* *Lajos*.

Megjegyzést érdemel itt az, hogy az Anglus és Amerikai alkudozó követek, mikor *Gentben* az utolsó békességet megkötöttek, a' kötésben azt a' kényes tárgyat, melynek az utóbbi hadakozás' kiütését leginkább tulajdonították, 's a' melly most ismét erre az izetlenkedésre, a' két nemzet hajói között okot adott, tudniillik azt, hogy az Anglusok az Amerikai hajókat megvisitálassák, egészszen elhalgatták vala.

Spanyoi Ország

A' *Madridi* újságban is jöttek-ki hivatalserént való tudósítások a' *Generális* *Repartitio* alatt Amerikában folyó hadi történetekről: hanem ezek majd egy houppal rövidebb történeteket illetnek, mint a' mellyekről a' feljebb elő boddott 's egyenesen Amé-

ríkából jött levelek beszélnek. A' *Madridi* tudósítások még csak azokat a' múlt Februarius' közepe' tájjan *Uj-Grenadában* folyó verekedéseket adják elő környülállásaik szerint, a' mellyekben még *Morillonak* kedvezett volt a' szerentse, 's a' mellyeknek a' következése lett volt, mint már más versben említettük, a' fő városnak *Santa-Fének* a' Királyi seregek által való elfoglaltatása is. De ezek mind csak Aprilis' 5-dike előtt történt dolgok. A' miket feljebb *Bolívarról* előhoztunk, majd egy egész hónappal újabb történetek. —

Azt jegyzik meg ezek a' *Madridi* tudósítások, hogy az insurgensek az ő *Santa Fénél* szenvedett szerentsétlenségeik után az ország' belső részeire olyan helyekre vonták volt el magokat, a' hol őket béérni és hozzájuk férni bajosan lehetett. Az insurgens seregek elbíhatetlen vakmerő bátorsággal rohantak a' tűzbe, ha csak előre, a' tsata előtt, misét halgathattak 's az ő papjaik a' magok buzdító beszédeiket, mellyekkel őket a' vitézségre készítették, elvégezhették. A' falukat, mellyeket a' hátok megett hagyni kéntelenítették az insurgensek, mind felégették. Feletébb nagyon felvagnak mérgesedve.

A' Spanyol Királytól mostanság kiadott egyéb rendelések között egy által a' parantsoltatik, hogy a' Pápa' helybehagyásával, a' szegény leány gyermekeket az egész országban mind az apátzakklastromokba küldjék. Hasonló rendelés adattatott volt ki nem régen a' szegény fiúgyermekekre nézve; ezeknek a' Barátok klastromába kell küldtetni.

Sacedon nevű faluban, a' hol most *Ferdinandus* Király, a' második testvérével *Don Antoniával* egygyütt ferdés végett tartózkodik, Julius' 15-dik napján *Bikaviaskodás* tartatott, melyben két *Diletánsok* egy igen vad bikának halálra való döfésében keresték ditsősségeket. Az egy-

gyik szerentsésen el is ejtette a' nagy vad állatot. A' Király is jelen volt, nevezett testvér ötsével egygyütt.

A' *Londoni* levelek szerint, az a' hír, hogy *Spanyol* és *Portugallia* országok között egy igen fontos tsere fogna történni, még fenn-áll. Erőssítik, hogy ezen tsere által, egész *Portugallia*, az *Azori* szigetekkel, a' *Zöld tengerenyülő hegy'* szigeteivel, 's *Maderával* egyetemben, mellyekben a' lakosok' számát mindegygyütt 3 millióra és 500 ezerre teszik, a' *Spanyol* Korona' tulajdonává, 's ez e'szerént az egész Felsőszigetnek 's az *Atlanticum* tenger' napkeleti részén lévő minden szigeteknek urává fogna lenni; a' *Braganzai* ház pedig mind ezekért kapná: *Paraguay* tartományát (melly most általában *Buenos-Ayres* nevezet alatt szokott előfordulni) 1,300,000; *Chilit* 900,000; *Perut* és *Quitut* 1,600,000 lakosokkal, 's végezetre a' *Philippinai* szigeteken találtató *Spanyol* birtokokat. E' szerint a' *Brazilliai* Király alá esne az egész *Déli Amerika*, kivéven a' *Santa-Féi* Királyságot, a' *Caracasi* Gubernátorságot, 's az *Anglusok'*, *Hollandusok'*, és *Frantsiák'* *Guyana* jáját. Így ö lenne a' *Tsendes* 's részszerént az *Indiai* tengereken való hajókázásnak az ura. Nagy tengeri Hatalmasság lenne belőlle, 's a' szárazon sohol nem lehetne őtet megtámadni. Egyszersmind *Spanyol* ország is nagy betsű birtokokra tenne szert *Európában*, a' mellett hogy *Meksikót*, *Havanánath*, *Porto-Ricot*, *Guatimalát*, *Caracast* és *Santa-Fét* is megtartván, így is annyi és oly nagy kiterjedésű plántatartományokkal fogna birni, hogy az egy *Anglusok'* *Hindostánnját* kivéven, senki sem többel és nagyobb. Hogy ezt a' Nagy tserét; csak a' *Spanyolok* és *Portugallus* lakosok között egymáseránt uralkodó nagy idegenség, meggátolhatná, nem lehet felteenni: hanem az *Anglusokhoz* 's még más Hatalmasságokhoz is lehetne ennek nagy befolyása, melly azt terhesithetné.

Nápoly.

A' Király olyan rendelést adott ki a' múlt Julius' 17-dikén, melly által az a' törvény, hogy a' Nápolyi alattvalók a' papi és egyházi dolgokban, a' Királynak előre való engedelme nélkül, Dispensatziókért, pásztori levelekért; 's egyéb Rescriptumokért a' Romai Sz. Székhez ne folyamodhasanak, ismét megújított. Tsak a' tsupa Ielkiesmeretet illető kérdések vétettek ki. A' Dispensatzióknak, pásztori leveleknek, és egyéb Rescriptumoknak nem lehet semmi erejek addig, míg a' Király az *exequaturt* azokra ki nem adja.

Belgium.

A' Julius' 27-dikén költ Brüsseli újságokban ilyen Pásztori levele (Brévéje) jött ki ő Szentiségének VII-dik Piusnak a' Genti Püspökhöz: — „Tiseteletreméltó Atyánk! Vettük azon írást, mellyet te a' múlt esztendőben Oktober' 3 dikén hozzánk küldöttél, 's a' melyben minket a' Roma városába lett szerentsés visszaérkezésünkért való köszönés után, mindenekről, a' mik Belgiumban a' Religiónak dolgában különösen az új Constitúzióra nézve történtek, szorosán tudósítottál, 's nekünk minden ezekhez tartozó *Documentumokat* megküldöttél, oly véggel, hogy nekünk módot szolgáltatass arra, hogy mi minden ezen tárgyat illethető környülállásokat megismerhessünk. —

„A' mi a' te írásodnak első részét illeti, kinyilatkoztatjuk neked, hogy minket megilletett és láládatossá tett valamint az a' hajlandóság, mellyet te ebben erántunk kimútattál, úgy az az öröm is, mellyet a' te írásodszerént ezen tartományoknak lakosai a' mi megszabadíttatásunknak hállásakor kinyilatkoztattak. Mi esmérjük ezeknek a' *Catholica Religio* és a' Szent Szék eránt viseltető álbhatatos hajlandóságokat, 's mi is belső szeretettel viseltetünk ő erántok.

„A' mi írásodnak második részét illeti, ezen tekintetben azt a' buzgóságot, mellyel az Apostoli Széknek az egész dologról tudósítást tettel, elegendőképpen nem dítserhetjük; bizonyossága ez annak a' jó gondolkodásnak, a' melly tégedet és a' te Colégádat erántunk lelkesíti. Talám nem tudálkoztál azon, hogy írásodnak vételeről hamarább bizonyossá nem tettünk tégedet, Részszerént a' rajtunk fekvő munkának sokasága, részszerént annak szükséges volta tartóztatott-el, hogy mindeneket, a' miket hozzánk küldöttél, a' Szent Széknek szokásaszerént azzal a' figyelmetességgel megvissgáljunk, mellyet azoknak a' tárgyaknak fontossága megkívánt, a' mellyek a' te tudósításodban és az a' mellé foglaltatva lévő *Documentumokban* találtattak. —

„Magadáltal látod, a' nélkül, hogy ezen tárgyról többet szöllünk, hogy nekünk a' dolgoknak az az állapotja, melyről bennünket pontoszággal tudósítottál, melly nagy szomorúságot okozhatott. Nem gondoljuk, hogy nekünk tégedet és a' ti tartományaitokbéli Püspököket, azon kötelességeitekre tanítanunk szükséges volna, mellyeket nektek az ilyen környülállások között a' ti Pásztori Hivatalotok eítetekbe ír; mert jól látjuk, hogy mitsoda buzgósággal pásztoroktok az isten' és az anyaszentegyház' ügye mellett. Hanem minthogy mi a' mi érdemünk nélkül az istennek anyaszentegyházában olyan hivatalt viselünk, a' melyre különösen és az isteni akarat szerént bizattatva van az a' felől való gondoskodás, hogy a' *Catholica Religio* védelmeztessek és a' Kristusnak egész nyáját fenyegethető veszedelmek elhárittassanak, azért, hogy a' hitnek és erköltsnek tisztaságában annál bizonyosabban és könnyebben megmaradhasson: erre nézve úgy itelünk, hogy ezen kötelességünket, jobban 's a' szerentsés kimenetelnek bizonyosabb reménlhetésével el nem érhetjük, mint ha mi önnön magunk a' te Fejedelmedhez járulunk, azért, hogy őtet

arra reá vegyük, hogy az ő uralkodása alá vettett Catholicusokat minden lelkiesmélybeli erőszaktól szabadítsa-meg, és azért is, hogy neki projektáljuk, hogy véllünk való tanácskozás után a Catholicusok által letételtől kívántatott esküvésnek főmája oly módon batározassék-meg, hogy az, az Országlószekeket azoknak hűségek és engedelmeség-k eránt bizonyossá tegye, 's egyzessmí ad az ő lelkiesméreteket is többé telességgel ne nyúghatatlanokdassa. Ezt mi már megtselokedük. Továbbá a'felől is tudósítottuk ő Felségét a' Belgiumi Királyt, hogy mi kéz-k legyünk egy teljes hatalommal felruházott személyt az ő országába küldeni, azért, hogy az ő Udvaránál lakjek, a' ti tartományaitoknak anyaszentegyházi ügyeit a' tollünk vett parantsolatkszerént folytassa, a' ti megyéitekben még fennálló egyenetlenkedéseknek véget vessen, az indulatoknak egygyességét helyre állítsa, 's a' Püspökök közzül kinekkinnek, a' nekik tartozó engedelmisséget vizsgálva szerezze. Nekünk annyival nagyobb okunk van azt remélni, hogy ajánlásainknak azok a' jó következesei lesznek, melyeket mi azoktól várunk, hogy ezeknek nem egyedül tsak az a' czéljok, hogy nekünk a' mi kötelességeinknek teljesítésére módot szerezzenek, hanem, hogy a' közönséges tsendességet is, melyet mi illy nagy betsű dolognak tartunk, bátorságossá tegyék. —

„Mind ezekhezképpest tehát megbívnunk téged et és a' te Collegaidat, 's megintünk benneteket, hogy ezen célra nézve ti is hasonló módon a' Királyhoz járuljatok, és reméljük, hogy ilyen módon legjobban elérhetjük azon czelunkat, hogy a' még fennálló nehézségeket a' mi és a' ti kívánságainkal megegyezőleg a' Catholica Religión-k hasznára, elbárithatjuk. Hízkelkedünk magunknak, hogy ugyan ezt a' mi Legátusunk által is, a' kit Belgiumba fogunk küldeni, tökéletesen elfogjuk érni. —

„Ez az, Tiszteletre méltó Atyánkfi, a' mit neked, addig is, míg a' Király' feleletét várunk, tudtadra adni kívántunk. Kérjük az istent, ki a' mi erősségünk; hogy neked és ezen Ország' több Püspökeinek, a' maga karjainak segítségét költsön adja, a' mely minket semmi léségeinkben el ne hagyjon. Mi tinéktek, és a' Kristus' egész nyájának, mely a' ti fő vigyázatok alá bízott, belső szeretettel adjuk a' mi Apostoli Áldásunkat. — Költ *Romában*, *Santa Maria Maggiore*nál, az 1816-dik esztendő' Májusának 1-ső napján, Pápai Országlásunknak 17-dik esztendejében. —“

„VII-dik Pius.

Antwerpiában, így szollanak némelly újságaink, egy időtől fogva különös dolgok látszanak történni. A' *Brabantziai* újság-levélek ezeket írják onnet (*Antwerpiából*) *Julius' 29-ikén*: — „Tegnap, *Jul. 29-ikén reggeli 6 órakor*, a' *Göthem úr* leánkája a' kanális' partjánál mevénel egy teljes tsuporral, az első felvonó hídnál a' strázsa megállította, a' leányka, kinek atya előre ment vala, annak utánna akart szaladni, hanem a' strázsa utánna futván, bajonétját a' jobb lábába dofte. A' leánynak keserves kiáltására és a' vérnek látására sok ember össze futott. Egy más strázsa a' a' második hídnál ugyan azon órában, tréfálódva elsütötte a' puskáját, 's a' golyobis egy városi polgárt ért melleleg. Reggel 7 órátaiban is reá löttek a' strázsa az emberekre, de szerentsére senkit meg nem sebesítettek. A' katonák részegen követték el ezen dolgokat, a' melyek eddig esmeretlenek voltak az *Antwerpiái* kikötőhelyben.

Frantzia Ország.

A' *Nantesi* újság ezeket jelenti: — „Itt a' tanuló ifúság nem akart a' maga mostani tanítóinak engedelmeskedni; a' rossz

gondolkodású régi tanítókat kívánta vissza. A' most ismét helyreállítottatott jó fenyték-tartás sem tettett az ifiaknak, melyre nézve oiy vakmerőségre vetemedtek, hogy egy tanítójokat megtámadták, 's megkapván az oskolából kivetették — azután köveket vévén magokhoz a' Prefektusi őrző sereggel is szembezállottak, melyből a' következett, hogy néhányak a' tanulók közül elfogatattak, 's a' Prefektus a' Lyceumot bézárratta.

A' Király meghatározta, hogy az országban imittamott találtató minden féle hadi fegyverek öszszegyűjtettévé, részserént fegyveres házakba rakattassanak-be, részserént pedig a' nemzeti őrzőknek, a' mennyi nékiek a' valóságos szolgálatra kívántatni fog, osztattassanak-ki. E' meglévé, olyan rendelést hirdettetett-ki ó Fel-sége Jul. 24-dikén, hogy a' nemzeti őrző seregekhez tartozó polgárokat, 's erdő és mező paszorokat kivévé, minden más emberek egy hónapnak lefolyta alatt, a' nállok találtatható hadi fegyvereket a' Polgármestereknek házaikhoz vigyék és tegyék-le.

Olasz Ország.

Civita-Vecchiából czekek írták Julius' 19-dik uapján: —

„Itt nagy sokasággal várják minden féle nemzeibeli hajók az Anglus hadi hajós seregnek megérkezését, hogy annak oltalma alatt a' tengerre kivezhessenek. Még nem lehet tudni, hogy azok a' hadi hajók, mellyeket az Olasz Országi Hatalmasságok az Algiria ellen való expedízióra adnak, az Anglusokkal öszszetsatolódva fognak-e dolgozni Lord Exmouth fő vezér alatt? Pápa ó Szentségének is készen állanak már

öt ágyus hajói igen jó tiszteteknek vezérlése alatt; még két Fregátokat 's külömbkülömb Korvetteket is készítenek a' kivezéshez. Gondolják, hogy mind ezek Sardiniahoz eveznek és ott magokat a' Nápolyi és Toskanai hajós seregekhez fogják tsatolni. Egy időtől fogva tsak Frantzia hajókat látuuk az Olasz partokhoz érkezni. Tsak az egy Frantzia zászló az, a' melly most bántódás nélkül evezhet a' Középtengeren.

A' Török országi kikötőhelyekben is, mint beszéllenek, hadakozáshoz való készületek tétettetnek, 's az Anglusokat nem nézik ott olyan jó szemmel és kedvezéssel, mint eddig.

Frantzia levelek hirdetik, de még nem bizonyos, hogy az Anglusokat ismét feletébb nagy bosszúsággal illették volna a' Afrikai Barbarusok. Két Algiriaai hajó Kent nevű Anglus hajót elől találván, azo ezt, heves verekedés után mindenestül elfogták, 's egy Frantzián kívül, kit a' parta ra bántódás nélkül kitétek, a' több embereket, mind fogságra tettek. Elsűjeden látván az Anglus Kapitány a' hajóját, nagyon felháborodott, 's átkozni kezdette az Algiriaiaknak magokviseletét, melyre azt felelte neki a' Deynek egy ötse, hogy ók jobban gyűlölik az Anglu-okat mint a' után tákon lakó tigriseket; hogy ók óket mind rabszolgákká tenni, 's még az ó szigeteket is éppen úgy elsűllyeszténi kívánják, mint most a' hajójokat elsűllyesztették. Ezen szók után minden kegyetlenséget elkövetett a' vad ember a' szerentsélen Anglusokon; kettőt megöletett; némelyeket rútul megveretett, és az árbotzfákhoz kötöttéte, 's a' tengerbe v. erítettéte őket.

- Augustus 13-dik napján Száz forint Huszaspérezért, Váltótédelében 290 3/4 forintot — egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért 13 fl. 43 kr.
- Augustus 14-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótédelében 290 forintot — egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Pesten Augustus 10-dik napján költ levelekben, így irnak Magyar országról és Erdélyből. —

Pesten közönseges aggodalomba ejtette a' lakosokat az életnek megdrágulása. Melly nyughatatlanság annál nagyobb, hogy az Országnak több részéről jött tudósítások szerint másutt is a' Búza és Rózsa igen kevés. Talán középszerű termést mondhatni az Árpárol: hanem a' Zab, Kukoricza, Köles bőséget ígér, és egy részben legalább kipótolja az esztendő fogyatkozását. —

Pozsonyban Jul. 30-dikán vezetettet be új hivatalába az Ájtatos Oskoláknak két érdemes Papja: ugymint Tiszt. *Hemtner Florian*, és Tisz. *Schönbauer Mihály* Atyák. Amaz előbb a' Szegedi Lyceumban Fizikát tanított, utóbb a' Pozsonyi Akademiában Exhortator és Vallást Tanító Prof. volt: most pedig ő Felsege által ugyan azon Akademiának Pro-Directorává nevezetett; emez Szent-Györgyön a' Szerzetben Theologiae Prof. volt és most ő Felsege által az Akademiának Exhortatorává nevezetett. Mind a' két tudós Férfiut ő Ex.ja Gróf Szápári József előbb a' Professor Uraknak, azután az egész Akadémiai Ifjuságnak mutatába, 's mind a' két helyen a' tisztelt Uraknak érdemeit illendően magasztalta, és a' köz nevelés eránt maga gondos nagy lelkét nyilván megbizonyította.

Rudnai Sándor Erdélyi Püspök Ur ő Excellentiája Junius 18-dikán érkezett-meg Kolosvárra, és mind az egyházi, mind világi rendbeliek által méltóképpen megtiszteltetett. A' Kolosvári Akadémiai Ifjuság Aug. 1-ső napján elbotsáttatott, mind azért mivel az épületben némelly változások szükségesek; mind kiváltképen azért, mivel az

élet' drágasága miatt tovább nagy része nem tartózkodhatott.

B e t s.

Titt. Vitéz József Udvari Ágens Ur, Consistorialis Assessor, és T. Bihar Vármege Tábla Birája a' múlt szerdán (Augustus 14-dikén) kimúla a' világból igen véletlen és nagyon érzékenyítő halállal. Délelőtti tizenegy órafelé szokott foglalatosságaira kimenvén, az úgy nevezett *Herrengasséban* nagy szédülés jöttreá, 's hogy le ne roskadjon egy ház mellé ment 's oda meg támaszkodott. Egy esmérőse oda érkezvén segítségére embereket szollított, egy kávéházba bévítették, frissítő szerekkel éltették, gyalog kotsiba tettek, szállására vitték, délután az Orvosok tanácsot tartottak felette: de tetyességgel semmit nem segíthettek rajta, a' bal részét estve felé a' Guta másodikszer, 's éjjeli tíz óraker harmadik versben is megütötte, a' mellyekre 12-tődfél óraker, halál következett. Meghidegült tetemeinek tisztességes eltemetése, ma délután fog tartatni. —

A' *Montforti* Hertzeg és Hertzegné (*Jeromos Bonaparte* 's a' Felesége) Aug. 8-dikán *Augsburgon* útoztak által, Austria felé jövéen.

A' nagy sorsvonás a' múlt hétfőn és kedden (12-dikben és 13-dikban) megesett. A' *Czernowitzi* uradalmat *Markretz* nevű jószággal egygyütt, a' 161,440, — a' 30,000 forintot a' 115,447 — a' 10,000-ret a' 87,559 számok nyerték el. Nyertek továbbá: a' 160,631 szám 1500 — a' 178,346 és 65,636 számok közül egyikegygyik 1000 — a' 109,484 — a' 84,397 — a' 170,999 — és a' 45,108 számok közül mindenik 500 forintot.